

Dar nežinia kaip susiklostys Mildos Repečkaitės ateitis, tačiau dabar ji noriai lanko chemijos užsiėmimus. O ir patys užsiėmimai vyksta Jonavos azotinių trąšų gamyklos laboratorijoje.

Nuotraukoje: Milda Repečkaitė, Jonavos 1-os vidurinės mokyklos, XI „b“ klasės moksleivė.

J. LYDUOKIO nuotr.

moksleivis 4

69

BIG-BYTO MUZIKA IR JOS NOTACIJA

L. ŠALTENIS

Respublikoje big-byto ansamblių skaičius auga lyg grybai po lietaus. Ypač populiarūs jie moksleivių bei studentų tarpe. Tai nenuostabu. Jaunimas visuomet mėgo muziką, visuomet svajodavo groti kokiame ansamblyje ar orkestre, dainuoti. Tačiau ne visuomet tos svajonės išsipildydavo. Norint išmokti groti koku styginiu ar pučiamuoju instrumentu, tenka reguliariai mokytis dvejus metus. Vieniems pritrūksta kantrybės, daugeliui — sąlygų. O norint dainuoti, reikia turėti gerą balsą — tuo apdovanotas ne kiekvienas. Muziką mėgsta beveik visi, bet dainuoja ar groja nedaugelis.

Zinoma, į apžiūrą bei dainų švenčių ataskaitas nėra ko kreipti dėmesio. Per dažnai jos būna išpūstos, per dažnai mūsų moksleiviai bei studentai tiesiog verčiami dainuoti chore, groti liaudies instrumentų bei pučiamųjų orkestruose. O jei verčiama, neretai dingsta kūryba, dingsta menas.

Ir štai 60-taisiais metais jaunimo tarpe išpopuliarėja muzika, kuriai supaprasti nereikia specialaus išsilavinimo, kuriai sugroti nereikia ypatingų muzikinių gabumų. Big-bytas pradėjo plisti lyg epidemija. Gera tai ar bloga! Liaudis sako, jog kiekviena lazda turi du galus. Gerai, kad jaunuoliai pradėjo domėtis muzika, kuria įvairius ansambliukus, savo laisvalaikį praleidžia grodami, o ne dykinėdami...

Mūsų milicija netgi tvirtina, jog gitarų dėka sumažėjo nusikaltimų skaičius paauglių tarpe. Visa tai labai gerai. Na, o blogosios pusės — susižavėjimas visa big-byto muzika aplamai, neskiriant tikrai meninių

Netrukus spausdinsime naujas populiarias estrados daineles, pritaikytas gitarų ansambliukams. Šestajame numeryje pateiksime vieną kūrinių iš lenkų „Raudonai — juodi“ repertuaro. Šis straipsnis muzikantams padės, mokantis mūsų pateiktamų dainų.

kolektyvų nuo pigių plagijatų („muzikos komersantų“, pseudonovatorių), sekimas vien užsienio atlikėjais, aklas big-byto „žvaigždžių“ aprangos, šukuosenų, gyvenimo būdo pamėgdžiojimas. Daug kuo kalti ir „suaukę dėdės“, kurie, net nepabandę išsiaiškinti esmės, dažnai uždeda savo „veto“. Daug profingiau būtų visapusiškai skatinti bei padėti jaunimui domėtis muzika. Nesvarbu, kokiu žanru: simfonine, kamerine, vokaline, liaudies, big-byto ar džiazu. Juk blogų žanrų nėra — yra tik blogi atlikėjai.

Sakykime, keletas jaunuolių, nežiūrindami visų tėvų prieštaravimų, mokytojų ar dėstytojų įspėjimų, nusipirko gitaras, kažkokiu būdu įsigijo stiprintuvus bei mušamųjų instrumentų komplektą ir nutarė sudaryti big-byto ansamblį. Radijas bei magnetofonas — pirmieji pagalbininkai. Jaunuoliai iš klausos parenka keletą kūrinių. Šiaip taip juos sugroja. Tačiau labai nedaug jaunųjų muzikų žino, kaip tiksliai užrašomi big-byto kūriniai, kaip atrodo natos gitaroms bei mušamiesiems instrumentams. Turint omenyje, kad „Moksleivio“ žurnalas ateityje numato spausdinti dainas bei instrumentines pjeses big-byto ansambliams, šiame straipsnyje pasistengsime trumpai supažindinti su šių ansamblių notacijos [gaidų užrašymo] pagrindiniais principais.

Populiariausia big-byto ansamblio sudėtis — solinė gitara, akomponuojanti gitara, bosinė gitara bei mušamieji instrumentai. Žinoma, šie muzikos instrumentai visai nėra privalomi. Egzistuoja fūkstanchiai ansamblių, turinčių savo sudėtyje visai kitokius

instrumentus. Tačiau šis variantas tipišiausias. Populiarusis „Bitlų“ ansamblis, kurį galima laikyti big-byto pradininku, irgi šios sudėties.

Solinė gitara, kaip jau matome iš pavadinimo, atlieka solisto vaidmenį. Tuo atveju, jei ansamblis akomponuoja dainininkui, solinė gitara palydi vokalistą partiją, dažniausiai atlieka įžangą, pragroja. Trumpiau sakant, kur tik reikalingas malodijos pravedimas instrumentu, ten šis vaidmuo patikimas solinei gitarai (išskyrus retus atvejus, kai melodiją groja bosinė gitara). Todėl solinė gitara retai groja akordais. Natos solinei gitarai rašomos penklinėje smuiko rakte, tik oktava aukščiau. Pavyzdžiui, natą (pieš. Nr. 1) gitarai reiks užrašyti (pieš. Nr. 2).

Paimkime populiarios „Bitlų“ dainos „Naktis po darbo dienos“ melodiją. Akordeonui ar fortepionui jos užrašymas atrodys taip: (pieš. Nr. 3) ir t. t.

Solinei gitarai šią melodiją reikės užrašyti (pieš. Nr. 4) ir t. t.

Akomponuojanti gitara su retomis išimtimis groja tik akordais. Todėl jos partijai užrašyti penklinė nebūtina. Užtenka vienos linijos, ant kurios užrašomas ritmas, ir akordo funkcija (raidinis pavadinimas). Štai kaip atrodo akomponuojančios gitaros partija toje pačioje „Bitlų“ dainoje (pieš. Nr. 5).

Pradedantiems gitaristams, kurie dar nesusipažinę su raidiniais akordo sužymėjimais, kūrinių gale gali būti nurodyta, kaip tą ar kitą akordą pagroti. Čia naudojamas toks užrašymo būdas: vertikali linijos

reiškia stygos numerį (skaičiuojant nuo pačios ploniausios), o horizontalios — grojimo poziciją („ladą“). Juodas taškas nurodo, jog toje vietoje stygą reikia prispausti, o neužtušiuotas — kad stygą reikia užgauti laisvą. Pavyzdžiui, akordas C žymimas (pieš. Nr. 6).

Iš schemas matome, jog užgauti reikia 5 viršutines stygas. Penktoji styga prispaudžiama III-oje pozicijoje, ketvirtoji — II-oje, antroji — I-oje. Pirmą ir trečią stygas paliekamos laisvos, neprispaustos. Skaičiai apačioje nurodo, kokiais pirštais patogiausia minėtą akordą paimti. Kadangi nykščiu stygos prispaudžiamos labai retai, tai pirmuoju žymimas smiliumi, antruoju — viduriniu ir t. t.

Natos bosinei gitarai rašomos penklinėje boso rakte. Štai minėtos „Bitlų“ dainos bosinės gitaros partija: (pieš. Nr. 7) ir t. t.

Big-byte naudojami mušamieji instrumentai neturi pastovaus garso aukščio. Todėl jų partijai užrašyti nebūtina penklinė. Mušamųjų instrumentų notacijoje žymimas grojimas dideliu būgnu, mažu būgneliu bei lėkšte. Įvairaus dydžio tam-tamams, čarlstonui ir kitoms mušamųjų instrumentų dalims partija nerašoma, ji paliekama atlikėjo nuožiūra. Smūgis į lėkštę žymimas kryželiu, į būgnelį — gaida koteliu į viršų, į didelį būgną — gaida koteliu žemyn. Štai, pavyzdžiui, užrašymas (pieš. Nr. 8) reikš, jog šiame 4 dalių takte į lėkštę reikia suduoti antroje bei ketvirtoje dalyje, į didį būgną — pirmoje bei trečioje, o mažu būgneliu reikia groti visose keturiose takto dalyse. Įrašę mušamųjų instrumentų partiją į minėtos dainos partitūrą, gausime tokį vaizdą:

Dž. Lenonas ir P. Mak Kartnėjus „Naktis po darbo dienos“ (pieš. Nr. 9).

Žinoma, norint susigaudyti big-byto partitūroje, reikia bent paviršutiniškai žinoti muzikos rašybą. Išskyrus kai kuriuos ypatumus akomponuojančios gitaros bei mušamųjų instrumentų partijose, big-byto muzikos užrašymas nesisiskiria nuo klasikinės muzikos notacijos. Ją išmokti patarina kiekvienam bebandančiam groti. Tai padės pilniau pažinti muziką, nereikės „aklai“ rankioti melodijų bei akordų, galima bus groti dainas bei instrumentines pjeses iš gaidų.

Pieš. Nr. 1

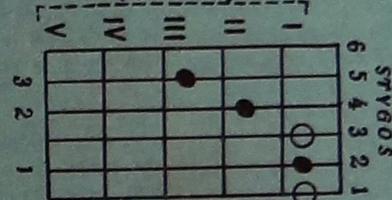
Pieš. Nr. 2

Pieš. Nr. 3

Pieš. Nr. 4

Pieš. Nr. 5

POZICIJOS
(I, ADAI)

Pieš. Nr. 6

Pieš. Nr. 8

Pieš. Nr. 7

Pieš. Nr. 9

BIG-BYTO MUZIKA IR JOS NOTACIJA

Netrukus spausdinsime naujas populiarias estrados daineles, pritaikytas gitarų ansambliukams. Šestajame numeryje pateiksimė vieną kūrinį iš lenkų „Raudonai — juodi“ repertuaro. Šis straipsnis muzikantams padės, mokantis mūsų pateikiamų dainų.

L. ŠALTENIS

Respublikoje big-byto ansamblių skaičius auga lyg grybai po lietaus. Ypač populiarūs jie moksleivių bei studentų tarpe. Tai nenuostabu. Jaunimas visuomet mėgo muziką, visuomet svajodavo groti kokiame ansamblyje ar orkestre, dainuoti. Tačiau ne visuomet tos svajonės išsipildydavo. Norint išmokti groti koku styginiu ar pučiamuoju instrumentu, tenka reguliariai mokytis dvejus metus. Vieniems pritrūksta kantrybės, daugeliui — sąlygų. O norint dainuoti, reikia turėti gerą balsą — tuo apdovanotas ne kiekvienas. Muziką mėgsta beveik visi, bet dainuoja ar groja nedaugelis.

Žinoma, į apžiūrą bei dainų švenčių ataskaitas nėra ko kreipti dėmesio. Per dažnai jos būna išpūstos, per dažnai mūsų moksleiviai bei studentai tiesiog verčiami dainuoti chore, groti liaudies instrumentų bei pučiamųjų orkestruose. O jei verčiama, neretai dingsta kūryba, dingsta menas.

Ir štai 60-taisiais metais jaunimo tarpe išpopuliarėja muzika, kuriai supaprasti nereikia specialaus išsilavinimo, kuriai sugroti nereikia ypatingų muzikinių gabumų. Big-bytas pradėjo plisti lyg epidemija. Gera tai ar bloga? Liaudis sako, jog kiekviena lazda turi du galus. Gerai, kad jaunuoliai pradėjo domėtis muzika, kuria įvairius ansambliukus, savo laisvalaikį praleidžia grodami, o ne dykinėdami...

Mūsų milicija netgi tvirtina, jog gitarų dėka sumažėjo nusikaltimų skaičius paauglių tarpe. Visa tai labai gerai. Na, o blogosios pusės — susižavėjimas visa big-byto muzika aplamai, neskiriant tikrai meninių

kolektyvų nuo pigių plagijatų („muzikos komersantų“, pseudonovatorių), sekimas vien užsienio atlikėjais, aklas big-byto „žvaigždžių“ aprangos, šukuosenų, gyvenimo būdo pamėgdžiojimas. Daug kuo kalti ir „suaugę dėdės“, kurie, net nepabandę išsiaiškinti esmės, dažnai uždeda savo „veto“. Daug protingiau būtų visapusiškai skatinti bei padėti jaunimui domėtis muzika. Nesvarbu, koku žanru: simfonine, kamerine, vokaline, liaudies, big-byto ar džiazu. Juk blogų žanrų nėra — yra tik blogi atlikėjai.

Sakykime, keletas jaunuolių, nežiūrindami visų tėvų prieštaravimų, mokytojų ar dėstytojų įspėjimų, nusipirko gitaras, kažkokiu būdu įsigijo stiprintuvus bei mušamųjų instrumentų komplektą ir nutarė sudaryti big-byto ansamblių. Radijas bei magnetofonas — pirmieji pagalbininkai. Jaunuoliai iš klausos parenka keletą kūrinėlių. Šiaip taip juos sugroja. Tačiau labai nedaug jaunųjų muzikų žino, kaip tiksliai užrašomi big-byto kūriniai, kaip atrodo natos gitaroms bei mušamiesiems instrumentams. Turint omenyje, kad „Moksleivio“ žurnalas ateityje numato spausdinti dainas bei instrumentines pjeses big-byto ansambliams, šiame straipsnyje pasistengsime trumpai supažindinti su šių ansamblių notacijos [gaidų užrašymo] pagrindiniais principais.

Populiariausia big-byto ansamblio sudėtis — solinė gitara, akomponuojanti gitara, bosinė gitara bei mušamieji instrumentai. Žinoma, šie muzikos instrumentai visai nėra privalomi. Egzistuoja tūkstančiai ansamblių, turinčių savo sudėtyje visai kitokius

instrumentus. Tačiau šis variantas tipiščiausias. Populiarusis „Bitlų“ ansamblis, kurį galima laikyti big-byto pradininku, irgi šios sudėties.

Solinė gitara, kaip jau matome iš pavadinimo, atlieka solisto vaidmenį. Tuo atveju, jei ansamblis akomponuoja dainininkui, solinė gitara palydi vokalistą partiją, dažniausiai atlieka įžangą, pragroja. Trumpiau sakant, kur tik reikalingas melodijos pravedimas instrumentu, ten šis vaidmuo patikimas solinei gitarai [išskyrus retus atvejus, kai melodiją groja bosinė gitara]. Todėl solinė gitara retai groja akordais. Natos solinei gitarai rašomos penklinėje smuiko rakte, tik oktava aukščiau. Pavyzdžiui, natą [pieš. Nr. 1] gitarai reiks užrašyti [pieš. Nr. 2].

Paimkime populiarios „Bitlų“ dainos „Naktis po darbo dienos“ melodiją. Akordeonui ar fortepionui jos užrašymas atrodys taip: [pieš. Nr. 3] ir t. t.

Solinei gitarai šią melodiją reikės užrašyti [pieš. Nr. 4] ir t. t.

Akomponuojanti gitara su retomis išimtimis groja tik akordais. Todėl jos partijai užrašyti penklinė nebūtina. Užtenka vienos linijos, ant kurios užrašomas ritmas, ir akordo funkcija [raidinis pavadinimas]. Štai kaip atrodo akomponuojančios gitaros partija toje pačioje „Bitlų“ dainoje [pieš. Nr. 5].

Pradedantiems gitaristams, kurie dar nesusipažinę su raidiniais akordo sužymėjimais, kūrinio gale gali būti nurodyta, kaip tą ar kitą akordą pagroti. Čia naudojamas toks užrašymo būdas: vertikalios linijos

reiškia stygos numerį (skaičiuojant nuo pačios ploniausios), o horizontalios — grojimo poziciją („laidą“). Juodas taškas nurodo, jog toje vietoje stygą reikia prispausti, o neužtušuotas — kad stygą reikia užgauti laisvą. Pavyzdžiui, akordas C žymimas (pieš. Nr. 6).

Iš schemas matome, jog užgauti reikia 5 viršutines stygas. Penktoji styga prispaudžiama III-oje pozicijoje, ketvirtoji — II-oje, antroji — I-oje. Pirmą ir trečią stygą paliekamos laisvos, neprispaustos. Skaičiai apačioje nurodo, kokiais pirštais patogiau minėtą akordą paimti. Kadangi nykščiu stygą prispaudžiamos labai retai, tai pirmuoju žymimas smilius, antruoju — vidurinis ir t. t.

Natos bosinei gitarai rašomos penklinėje boso rakte. Štai minėtos „Bitlų“ dainos bosinės gitaros partija: (pieš. Nr. 7) ir t. t.

Big-byte naudojami mušamieji instrumentai neturi pastovaus garso aukščio. Todėl jų partijai užrašyti nebūtina penklinė. Mušamųjų instrumentų notacijoje žymimas grojimas dideliu būgnu, mažu būgneliu bei lėkšte. Įvairaus dydžio tam-tamams, čarlestonui ir kitoms mušamųjų instrumentų dalims partija nerašoma, ji paliekama atlikėjo nuožiūra. Smūgis į lėkštę žymimas kryželiu, į būgnelį — gaida koteliu į viršų, į didelį būgną — gaida koteliu žemyn. Štai, pavyzdžiui, užrašymas (pieš. Nr. 8) reikš, jog šiame 4 dalių takte į lėkštę reikia suduoti antroje bei ketvirtoje dalyje, į didį būgną — pirmoje bei trečioje, o mažu būgneliu reikia groti visose keturiose takto dalyse. Įrašę mušamųjų instrumentų partiją į minėtos dainos partitūrą, gausime tokį vaizdą:

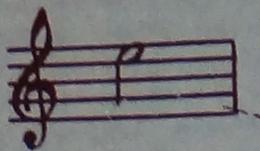
Dž. Lenonas ir P. Mak Kartnėjus

„Naktis po darbo dienos“ (pieš. Nr. 9).

Zinoma, norint susigaudyti big-byto partitūroje, reikia bent paviršutiniškai žinoti muzikos rašybą. Išskyrus kai kuriuos ypatumus akomponuojančios gitaros bei mušamųjų instrumentų partijose, big-byto muzikos užrašymas nesiskiria nuo klasikinės muzikos notacijos. Ją išmokti patarina kiekvienam bebandančiam groti. Tai padės pilniau pažinti muziką, nereikės „aklai“ rankioti melodijų bei akordų, galima bus groti dainas bei instrumentines pjeses iš gaidų.

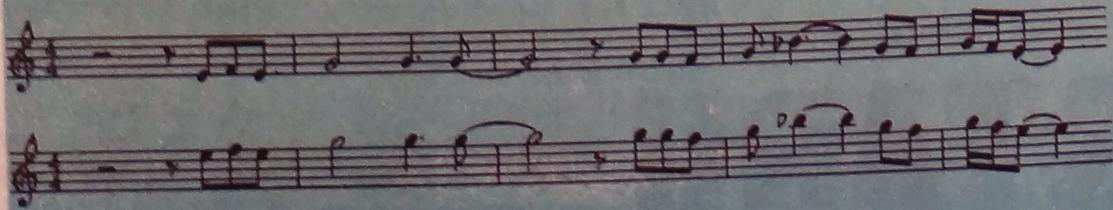

Pieš. Nr. 1

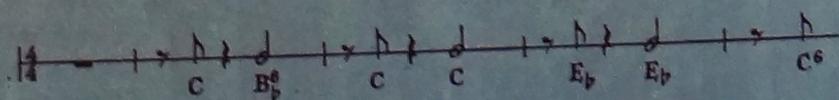

Pieš. Nr. 2

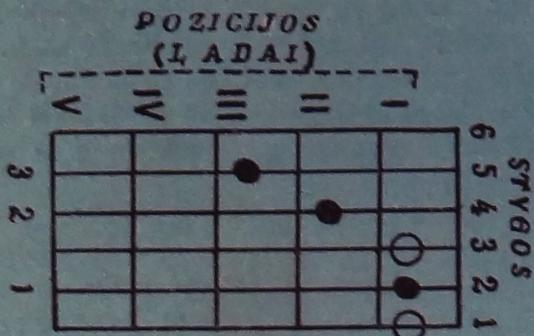
Pieš. Nr. 3

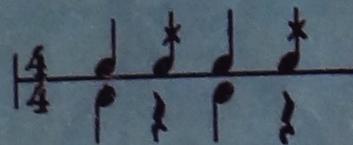
Pieš. Nr. 4

Pieš. Nr. 5

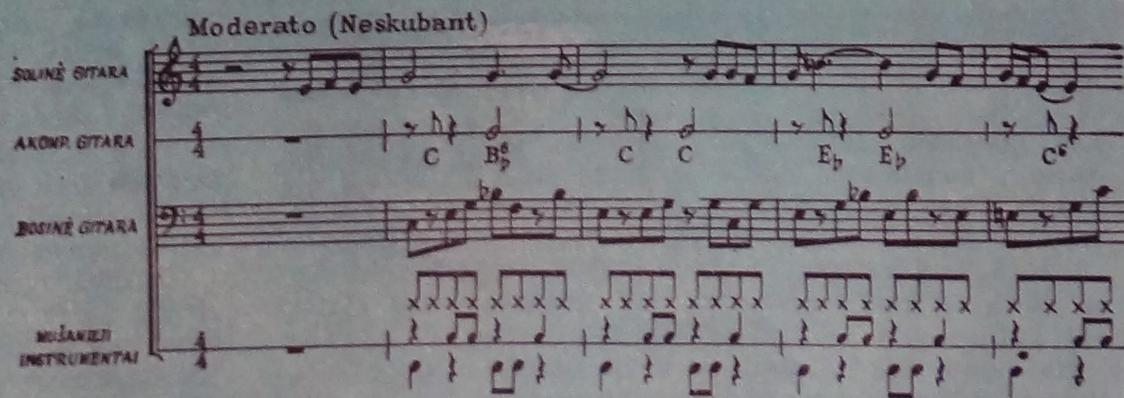
Pieš. Nr. 6

Pieš. Nr. 8

Pieš. Nr. 7

Pieš. Nr. 9